

DISPUTATIO JURIDICA ¹⁶ 413
INAUGURALIS

DE

de fol. 55.

CVLPA IN CONTRA-
CTIBUS PRAESTANDA, ^{1648/2.}

Quam

SUB AUSPICIIS SACRO-SANCTÆ TRINITATIS,

EX DECRETO

MAGNIFICI ET AMPLISSIMI ORDINIS
JURECONSULTORUM, IN UNIVERSITA-
TE ARGENTINENSI,

PRO

CONSEQUENDIS HONORIBVS DOCTO-
RATVS, IN VIROQVE IURE,

Publicè & solenniter ventilandam pro-
ponit

PHILIPPUS DAUMB,
Dillenburgo-Nassovius.

Ad diem 30 Novembris.

ARGENTORATI, EX TYPOGRAPHEO
FRIDERICI SPOOR,
ANNO M. DC. XLVIII.

ILLVSTRISSIMO, EXCELLEN-
TISSIMO, ET GENEROSISSIMO S. R. I.
COMITI ET DOMINO,

DN. LVDOVICO HEN-
RICO,

Comiti in Nassaw / Katzenelenbogen / Biam-
den / & Diez / Domino in Weilstein / &c. Sacr. Caesar.
Majestat. Generali Vigilum Praefecto, & Tri-
buno Equitum Peditumve, &c.

Domino suo Clementissimo.

Nec-non

EJUSDEM DOMINI COMITIS
Consiliario

Amplissimo & Consultissimo

D. JOHANNI DAUMB,
Parenti suo honorando,

*Debita Submissionis
&
Honoris ergo*

D. D. D.

AUTHOR.

Prefatio.

On improbando more, in bene
constitutis Academiis receptum est, ut
ii qui fiducia studiorum & industriæ, ab
Amplifs. collegiis facultatem impetra-
runt disputandi, pro summis honoribus,
rale seligant thema, quod dignum sit, in

quo vel ipsi elaborent, vel auditorio exhibeatur. Ar-
que inter eos quidem præ cæteris laudem mereri viden-
tur, qui manum admovent rarioribus, & in vulgus
fere incognitis tractatibus: accidit enim ista ratione,
ut exscriptarum operarum suspensionem facilius amo-
liantur, & quantum ipsi præstare possint, tali specimine
clarius elucescat. Eorum vestigiis insistere, aliquan-
do animus erat, nec destitisses consilio, si anni tempe-
stas moram indulgeret. Verùm cum post exactum nov-
ennium inter peregrinos, grandævi parentis vota me
in patriam revocent, & mei ipsius desiderium justis de
causis facile impellat, de consilio optimorum virorum
existimationi meæ non incommodum fore visum est,
prius specimen aliquod publico examini submitte-
re, cum vel me fatente, & Homero iudice *ἰλιάδ. β.* sit

ἔισα χρόν τοι δὴρόν τε μένειν, κατέον τε νέεσθαι.

*Turpe diu mansisse, domum vacuumque
redisse.*

A 2

Pla-

Placuit igitur, loco inauguralis speciminis confessui
exhibere, selectiores hasce theses de Culpa, non raro
quidem, nec tamen usquequaque expedito vel inu-
tili argumento, quippe cujus materia, asserente Barto-
lo *ad l. 32. depof. & difficillima fit, & subtilissima, & quo-
tidiana, & à Doctoribus male explicata.* Quanquam
non diffitear, quod vel accuratior vel plenior tractatio
institui potuisset, sed apud æquum æstimatorem facile
erit veniam impetrare, siue quòd necessitas supra alle-
gata causam meam faciat probabilem. *l. 27. de manum.
test. siue quòd angustia temporis impediti favorem me-
reantur. l. 16. ex quib. caus. maj.* Quod si & antehac
in eo ipso pulpito, de eodem argumento vel non diffi-
mili, actum esse videatur, cogitandum erit, quod ve-
ritas sæpius exagitata magis in luce splendescat. *c. grave
ss. qu. 9.* aut si vires negant stabiliendæ veritati subli-
dium ferre, nos hac ratione tuebimur, quod & ipse
Prætor quandoque actum egerit, non alio fine, quam
ut ostenderet sibi quoque rei, de qua agitur, curam
fuisse. *l. 3. §. 1. naut. camp. stab. l. 1. §. 2. de publican. l. 15.
§. 26. de injur.*

THE-

THE SIS

I.

Ria fere sunt, quæ in negotiis ho-
 minum præstanda veniunt, Dolus, Culpa, & Casus.
 Dolus & Casus se habent ut extrema. Bachov. ad
 Wesenb. r. commod. n. 7. Suth. diff. 13. aph. 45. Dolus
 enim semper præstandus est, quia nunquam relinqui debet impu-
 nitus l. ii. §. 1. de dol. mal. except. aded ut ne pacto quidem futurus
 remitti possit l. 27. §. 3. & 4. de pact. ne quis invitetur ad delin-
 quendum l. 5. §. 1. de pact. dot. Casus verò nunquam præstatur,
 quia nullum humanum consilium eum prævidere potest l. 2. §. 7.
 de adm. rer. ad civ. pertin. l. 6. C. de pign. act. impossibilium verò
 nulla est obligatio l. 85. de Reg. iuris. Nisi (1.) quis pacto eum in
 se susceperit l. 1. C. commod. l. 1. C. de pos. vel (2.) culpa præcesserit
 l. 16. de nox. act. l. 1. §. 4. de O. & A. l. 5. §. 7. commod. §. 2. I. quib.
 mod. re. aut (3.) mora intervenerit l. 5. de reb. cred. l. 8. §. 6. d.
 precar. quæ tria junctim proponuntur in c. un. X. de commod.
 aut (4.) res æstimata data sit l. 7. §. 3. commod. l. 1. de æstimat.

II.

Nos, extremis omissis, de Culpa videbimus, quæ mediū lo-
 cum obtinet. Et ordine quidem 1. de ambiguitate vocis.
 2. de culpæ definitione; 3. Eius divisione & gradibus, tùm in
 se consideratis, tùm per interpretationem; quo loco de exaqua-
 tione doli & latæ culpæ tractabitur. 4. Subjiciemus regulas
 quasdam generales, suo loco protheoria vicem exhibentes. 5.
 quæ culpa in singulis contractibus præstanda sit. 6. an idem
 in contrariis judiciis observetur, quod in directis; & 7. quid juris
 sit in contractibus innominatis.

III.

Culpa vel latè accipitur, vel strictè. Latè significatione sub-
 se

A 3

11
Se comprehendit (1.) dolum; nam is qui dolo facit utique in culpa est. Ampliſſ. & Conſult. Dn. D. Tabor, Fautor & Doct̄or meus plurimum colendus *partit. Elem. diſput. 7. Th. 3.* (2.) moram l. 91. §. 3. de V. O. Mynſ. ad §. 1. de Em̄t. vend. n. 13. (3.) apud Feudiſtas omne delictum, propter quod vaſallus beneficio ſuo privari poteſt; quo ſenſu dicitur principem capitaneos ſine culpa deſtiture non poſſe l. F. 7. ſic, ſeniorum credentiam manifeſtare, eorundem uxores adulterare, culpaꝝ vocantur l. F. 17. 19. 21. 22. in ſin. que ſignificatio nec juri civili incognita eſt l. 9. §. 3. de minor. l. 11. §. 1. & 2. C. de repud. ubi conjugum delicta culpaꝝ appellantur. Stricta ſignificatione, dolo & moræ opponitur.

IV.

Culpa, ſtriçtè ſic dicta, deſiniri poteſt, quòd ſit imprudentia, quâ homines circa res vel negligunt quod fieri oportet, vel faciunt quod omitti debet. Del-Rio apud Gœdd. ad l. 213. §. 2. n. 1. de V. S. Eodem modo deſinit Coraf. 4. miſcell. i. n. 9. præterquam quod reſtringat ad res alienas.

V.

Ejus gradus tres ſunt, lata, levis, & leviffima, quod gloſſa jam olim rectè aſſeruit; non plures, nec pauciores Quos ſive gradus, ſive ſpecies appelles, nihil ad rem pertinet. Bach. ad Treut. 1. diſput. 26. Th. 2. A. quanquam vulgò dici ſoleat, Majus & minus non variare ſpeciem, ex l. ult. de inſtr. vel inſtrum. leg. l. 11. pr. qu. ſerv. amitt. quod examinando proſequitur Juſt. Mejer. diſput. de Culpa Th. 89. ſeqq.

VI.

Peccat igitur in Exceſſu Bartol. ad l. 32. de poſ. qu. 2. quinque ponens culpaꝝ ſpecies, latiſſimam, latiorẽ, latam, levẽ, & leviffimam, ubi teſtatur hanc modernorum (ſuæ ætatis) ſententiam eſſe.

VII.

Peccat in Deſectu Donell. 16. comm. 17. non agnoſcens culpam leviffimam, contra l. 44. ad L. Aq. c. un. x. de commod.

VIII.

Lata culpa eſt, non intelligere quod omnes intelligunt l. 213. §. 2. l. 223. de V. S. dicitur & latior l. 32. de poſ. gravior l. 54. §. 2. de ac.

476.
acq. rer. dom. & remissior negligentia l. 1. C. de per. tut. ubi Goth.
Cætera ejus epitheta vide apud Dn. D. Tabor. part. Elem. disput.
7. Thef. 6.

IX.

Atque hæc est lata culpa in se considerata. Per interpretati-
onem lata culpa est dolus, & ignorantia juris est lata culpa, de
quibus ordine.

X.

Lata culpa in contractibus continetur sub dolo, in tantum ut
etiam si dolus sub particula taxativa, *duntaxat, solum, tantum* exigatur,
tamen lata culpa non reperiatur exclusa. Post Gloss. Decius. *ad*
l. 23. de Reg. Jur. n. 1. Niel. disput. Feudal. 3. coroll. tit. A. Bachov. ad
Wesf. r. qui notant. infam. n. 4.

XI.

Quod si quis querat, quare dolus modò implicitè in se con-
tineat latam culpam, *ur th. preced.* modò explicitè ipsi adjungatur,
ut in *l. 8 §. ult. mand. l. 7. C. arb. tut. l. 2. C. de in lit. jur.* rationem
esse puto, quia Jcti, cum de re inter ipsos constaret, de verbis
non fuerunt semper æque accurati & solliciti. confer *Bachov.*
ad Wesenb. t. commod. n. 7. & ad r. loc. n. 15. in fin.

XII.

Lata culpa dolo comparari dicitur in *l. 1. §. 1. si mens. fals. mod.*
dolum representare *l. 1. §. 2. si is qui test. lib.* Quanquam autem se-
cundum rerum naturam, simile non sit idem, (quæ est Bartoli
prima objectio *ad l. 32. de pos.*) civili tamen ratione nihil prohibet,
alterum de altero prædicari, propter eosdem fere juris effectus.
Vnde & lata culpa dolus dicitur *l. 226. d. V. S. l. 32. de pos.* scil. præ-
sumtus. Eam enim qui admittit suspicandi causam præbet, in-
differens ipsi fuisse, fieret ne damnum, nec ne, & ut fieret per ne-
gligentiam suam maluisse. Ampliùs & Consult. Dn. D. Bicc. *rer.*
quorid. sect. 4. Thef. 126.

XIII.

Lata culpa pro dolo quoque habetur (i.) in actionibus civi-
libus pœnalibus *l. 11. §. ii. de interrog. fac. l. 1. §. 1. si mens. fals. mod.*
l. 11. §. 2. si is qui test. lib. ubi *Bachov. ad Wesenb.* (2.) etiam cum
agitur de irroganda infamia *l. 7. §. 1. de suspect. tut. l. ult. ubi pup.*
educ.

educ. l. 42. d. v. §. juncto §. 6. l. de susp. tut. l. ult. C. eod. l. 11. §. ult. qui norant. infam. (3.) vel coercenda contumacia, ut in edicto de in lit. jur. l. 5. §. 3. d. in lit. jur. juncta l. 2. C. eod. ubi Perez. n. 2. aliud exemplum in l. 8. pr. de edend.

XIV.

Lata culpa & delus non comparantur (1.) in criminibus publicis regulariter l. 7. ad L. Corn. de sicar. l. 23. §. 2. de ad. ed. (2.) in veris delictis privatis arg. l. 46. §. 7. l. 50. §. ult. de furr. l. 2. §. 18. vi bon. rapt. (3.) in quasi delictis pr. l. de obl. ex qu. del. l. 5. §. 4. de O. & A. l. ult. de extr. cogn. juncta l. 15. §. 1. de jud. l. 3. ad L. Iul. rep. ult. C. de pæn. jud. qui mal. jud. (4.) in edicto de dolo: ob latam enim culpam actio de dolo non competit arg. l. 1. §. 2. de dol. ubi VV. paratit. n. 4. Et (5.) generaliter ubi nominatim dolus requiritur, ut in Edictis de albo corrupto l. 7. §. 4. de juridict. de servo corrupto l. 1. pr. & §. 3. l. 3. pr. eo vit. in interdicto Ne vis fiat ei qui in poll. d. 1. pr. juncto §. 4. eo vit.

XV.

De ignorantia juris communis quaeritur, an lata culpa sit annumeranda? Ignorantia alia est juris naturalis, alia civilis c. turba- tur 12. vers. ignorantia caus. 1. qu. 4. illius ignorantia, qua praecipua communia iusti & iniusti ignorantur, omnino est lata culpa, dolo comparanda. Nec rusticitati venia datur l. 2. C. de in jus voc. ne quidem in delictis personis istis, quibus alioquin jus ignorare permissum est l. 9. §. 3. l. 37. §. 1. de min. l. 38. §. 2. de adult. t. C. si ad- vers. delict. juncta l. 9. pr. de l. & ign. Jus civile ignorare, est lata culpa sit l. 9. C. de LL. l. 12. C. de l. & ign. juncta l. 223. d. V. S. fac. l. 9. §. 5. ibi, nec stultis de l. & ign. & dolo saepe comparatur l. 1. §. 2. de ad. ed. l. 11. §. ult. qui nor. inf. l. 16. §. 5. de publican. l. 15. pr. de fals. tamen hoc perpetuum non esse ostendit l. 25. §. 6. de her. per. §. 1. l. de vi bon. rapt. aded ut videatur, hoc certa definitione non posse comprehendi. Vide l. ult. de decret. ab ord. fac. l. 3. §. 22 ad SC. Silan.

XVI.

Hac de lata culpa. LEVIS est omissio mediocris diligen- tia. Ita dicta, non quod aliquando grande damnum non afferat. Oldend. presat. class. vel quod iactura levis tantum sit; sed quia omissio diligentiae tanta non est, ac in lata.

XVII. At-

XVII.

Atque hæc plerunq; , culpæ nomine simpliciter prolato , de-
notari solet. Dec. ad l. 23. de Reg. Iur. n. 19. Cagnol. *ibid.* n. 12. Tim.
Fab. *disput.* 11. *Thes.* 8. & ceu regulam proponit Bachov. *ad Wesenb.*
qui notant. inf. n. 4.

XVIII.

Levissima culpa est omisso diligentia, quam exactissimi &
diligentissimi patresfamil. adhibere solent l. 18. *pr. commod.* Hu-
jus culpæ semel tantum fit mentio in jure l. 44. *ad L. Aq.* Duaren.
apud Rittershuf. *in prob. cap. 5. in fin. ad l. 23. de Reg. Iur.* cujus rati-
o, quia per oppositum suum (diligentiam) innui solet. Tim.
Fab. *disput.* 22. *thes.* 12. B.

XIX.

Per interpretationem huic culpæ adscribi potest, imperitia
& infirmitas, de quibus in l. 132. *de Reg. Iur.* l. 8. §. 1. l. 27. §. 29. *ad*
L. Aq. §. 7. 8. *Instit. eod.*

XX.

Enumerationi graduum speciali, subjiciamus regulas quas-
dam communes, quæ suo loco applicari poterunt. Nempe cul-
pa, in genere considerari potest quod consistat, vel in faciendo,
vel in non faciendo: aut quod sit, vel commissionis, vel omisso-
nis l. 91. *pr. de V. O. fac.* l. 31. §. 12. *de ad. ed.*

XXI.

Culpa commissionis est, quando imprudens quis facit, quod
facere non debebat, ut est, nimia & immoderata sævitia magistri in
discipulos l. 6. *ad L. Aq.* mariti in servos dotales l. 24. §. 5. *sol. matr.*
in eo qui per lasciviam mortis causam præbet sine dolo l. 4. §. 1. *de*
ficar. si quis imprudenter tractet sclopetum l. 45. §. 4. *ad L. Aq.* si
socius rebus communibus facto suo noceat l. 52. §. 2. *in fin. pro soc.*
aut coheres deleat rationes hereditarias l. 16. §. 4. 5. *sum. erc.* mit-
tere servum per loca insidiosa l. 36 §. 1. *de R. V.* rubro panno fuga-
te pecus l. 50. §. ult. *de furt.* §. 11. l. *eod.* Huc etiam pertinet exem-
plum in l. 7. *de ficar.* si quis ex alto se præcipitet, & alium occidat.
Præcipitatio enim ibi intelligenda est quæ voluntaria sit, cum quis
sua sponte ex alto desilit. Connan 7 *comm.* 4 n. 7. forte ut fu-
giat. Gothofred. *ibid.* quod notandum contra Bachov. *ad Wesenb.*

B

eo

eo rit. n. 23. ubi valde ridiculum hoc vocat, & neminem nisi fatuum id culpæ annumerare posse, infubide pronunciat.

XXII.

Omissionis culpa est, quando negligenter omittitur, quod erat faciendum, ut, non custodire fugitivum l. 36. §. 1. de R. V. negligenter habere ignē, non extinguere non munire, obdormire ad fornacē l. 3. §. 1. de offic. pref. vig. l. 27. §. 9. ad L. Aq. non observare custodias. l. 12. de cust. reor. Hujus culpæ reus est vasallus, qui rescivit aliquem contra Dominum assaltum, vel mortem, vel captivum moliri, & negligentia sua non certiozem fecit Dominum, ut imminens periculum declinaret. 2. F. 24. §. 2. Vult. lib. 1. de Feud. cap. 11. n. 47. Hæc culpa per desidiam & negligentiam exponitur ab Imp. §. 3. de obl. ex re. §. ult. de soc. post JC. in l. 72. pro soc.

XXIII.

Præstare dolum, casum, culpam, periculum, diligentiam, custodiam, factum, &c. trita sunt & frequentes locutiones injure nostro, pro, eventum doli, casus, &c. in se recipere. Vid. Rittershus. cap. 7. protheor. comm. ad l. 23. de R. I.

XXIV.

Quamquam culpæ nomine simpliciter posito, plerunque levem intelligi dictum sit, th. 17. supra, tamen generale nomen est, & pro subjecta materia jam lata, jam levis, jam levissima; nunquam etiam levis & levissima simul intelligitur. Ant. Matth. de fund. jur. disp. 20. thes. 21. Del-Rio apud Coedd ad l. 223. §. 1. n. 1. Decius ad l. 23. de R. Iur. n. 19. post Bald. ad l. 6. C. de pignor. action.

XXV.

Idem de diligentia observandum, cujus voce licet proprie veniat oppositum levissimæ culpæ. Bachov. ad wesi. t. de admin. rer. ad civ. tanquam nobilior species: tamen generale nomen est, cujus tres sunt gradus æque ac culpæ, ex lege oppositorum.

XXVI.

At, quomodo differunt Diligentia & Custodia? querendi occasione suggerit JCtus in l. 5 §. ult. commod. ubi præter dolum & Culpam, etiam diligentiam & custodiam præstandam esse ait: ne igitur τὸ εὐτὸ δὶ dixisse videatur, aliqua inter hæc erit differentia

rentia *arg. l. 7. C. de cod. x.* Ratio dubitandi, quia vix apparet, quomodo diligentia (praesertim exactissima) adhibita, res non simul custodiatur? Videtur dicendum, quod custodiae nomen proprie denotet speciem diligentiae, quae pro re servanda adhibetur & opponitur periculo amissionis, quod furto vel fugâ contingere potest. confer Mynsing. *ad §. 3. I. de emr. vend. n. 13.* Saepè etiam hæc vocabula promiscuè usurpantur. Mejer. *disput. de Culpa ib. 78.* Bachov. *ad Treutl. 1. disput. 26. thes. 2. A.*

XXVII.

Omissio diligentiae in rebus alienis, quam adhibemus in propriis, modò est definitio levis culpa §. *ult. I. de societ. l. ult. C. de pact. conv. in f. l. 17. de jur. dor. l. 25. §. 16. fam. etc.* modò latae *l. 32. de pos.* modò levissimæ *l. 5. §. 4. in f. commod.* Atque ita memini me accepisse à Clariss. & disertissimo Jcto Dn. Johan. Jacobo VVissenbachio, Professore in Academ. Frisior. dignissimo, præceptore meo honorando,

XXVIII.

Culpa non malè consideratur vel *in abstracto* & generaliter, vel *in concreto* & specialiter, hujus vel illius commodatarii, depositarii &c. intuitu. *arg. l. 32. de pos. ubi communis hominum diligentia* opponitur curæ, quæ fit *ad suum modum.* Bachov. *ad Treutl. 1. disput. 10. thes. 5.* D. Ampliss. Dn. D. Tab. *d. disput. 7. thes. 5. in expof.*

XXIX.

Nec negligendum, levem culpam, facilioris doctrinæ causa, subdividi posse in tres gradus, quorum primus, & lata culpa proximus est, *Non adhibuisse suam saltem diligentiam.* Hujus exempla in Socio *l. 72. pro soc. §. ult. I. eod. in dote l. 17. pr. de jur. dor. in coherede l. 25. §. 16. fam. etc.* Secundus gradus levis culpa, ipsum medium obtinens est, *Non adhibuisse diligentis patrisfamil. diligentiam.* Exempla sunt in *emt. vend. §. 3. I. eo rit. in pignore l. 14. de pign. act. in tutela l. 33. pr. de adm. tut.* Tertius gradus levis culpa quàm proxime ad culpam levissimam accedens est, *Non adhibuisse specialem aliquam & pro natura negotii aestimandam diligentiam.* Exempla in *l. 25. §. 7. loc. §. ult. I. eod. Just. Mejer. de culpa ib. 13. Locam, disput. de caus. act. thes. 125. Dn. D. Tab. part. Elem. disp.*

disputat. 7. thes. §. in exposit. Dn. D. Bicc. rer. quotidian. sect. 4. thes. 137. seqq.

XXX.

Et hæc subdivisio, cum contrariorum sint contraria consequentia, ex legibus oppositorum, diligentia quoque accommodari debet.

XXXI.

Hæc quidem de culpæ gradibus, quatenus generalibus regulis comprehendi possunt. Sed cum sæpe accidat, ut censendo magis quam disputando percipi & dignosci possint, Oldendorp. *pres. class.* & ut loquitur *Jctus in l. 12. §. 2. rat. rem hab.* magis intellectu percipi, quam elocutione exprimi; prudens judex culpam æstimabit, pro subjecti negotii natura *arg. l. 15. §. 11. quod vi aut clam l. 12. ibi, pro modo culpa statuendum, de cust. reor.* habitâ diligenti consideratione qualitatis & conditionis personæ, de qua agitur, *arg. l. 16. §. 1. de op. lib. Coraf. 4. miscell. 1. n. 11.*

XXXII.

Sequitur, quid in singulis contractibus, specialiter observandum sit. Illud dijudicandum est ex hac regula (quæ tamen sæpe suum perdit officium, ut ex sequentibus cuivis patebit) generali, in directis judiciis observanda: In contractibus, aut *utriusque contrahentis* utilitas vertitur, & præstanda est levis culpa regulariter; aut *solius dantis* vertitur commodum, & præstatum lata; aut *solius recipientis*, & præstanda venit levissima. *l. 5. §. 2. commod. l. 108. §. 12. de leg. 1. l. 31. in fin. locat. Tim. Fab. disput. 2.2. thes. 12. Suth. disert. 13, aphor. 46.*

XXXIII.

Lata culpa præstatum in Deposito, regulariter, *l. 1. §. 10. §. 4.7. depof. junctâ l. 1. C. eod.*

XXXIV.

Levis culpa præstanda est I. ex contractibus realibus in Pignore *d. l. 5. §. 2. commod.* in eo enim utriusque utilitas vertitur *§. ultim. l. quib. mod. re.* Nec necesse est, ut in *l. 13. §. 1. de pignorat. añ. pro ut legamus ar cum Niell. disput. Feud 3. coroll. lit K.* ut ut ingeniosa videatur ista correctio, & parum violenta.

II. Ex consensualibus 1. in emtione venditione *§. 3. l. de*

de emt. vend. l. 35. §. 4. de contrah. emt. l. 11. de per. comm. rei vend.
2. In locatione conductione d. l. 5 §. 2. commod. l. 9. §. 3. locat.
3. In societate l. 52 §. 2. l. 72. pro soc. §. ult. 1. de soc.

III. Ex quâsi-contrahibus 1. in communiione rerum, tum
singularum l. 4 inf. C. comm. div. tum univerſarum l. 16. §. 4. l.
25. §. 16. fam. etc.

2. In additione hereditatis. Heres enim præſtabit in rebus le-
gatis vel fideicommiſſo relictiſ, regulariter levem culpam, ad ſimi-
litudinem contractuum, in quibus utriusque contrahentis verſa-
tur utilitas l. 26. §. 1. l. 47. §. 2. 4. 5. de leg. 1. junctâ l. 108. §. 12. l.
116. pr. eod. Locam. qu. 253. Vide Bart. qu. 15. ad l. 32. de poſ.

3. An etiam in tutelæ administratione? Hoc non exprimitur
in l. 5. §. 2. commod. nec in tutela utriusque, ſed ſolius pupilli commo-
dum verſatur. Tutelæ enim onus invito quoque inungi pot-
eſt l. 9. de mun. & bon. & naturâ ſuâ gratuitum eſt, autoritate juris
publicâ, & ſingulari pupillorum favore ita exigente; vide Weſenb.
paratit. de tutel. n. 4. in ſin. Sane tutorem regulariter de levi cul-
pa, non etiam leviffima teneri, communius Dd. placere video.
Ab eo exigitur talis diligentia, qualem idoneus paterfamil. ſuis re-
bus adhibet l. 10. l. 33. pr. de admin. tut. (ex qua ſupplenda l. 1. pr.
de tut. rat. diſtr.) ſufficit tutori bene & diligenter negotia geſſiſſe
l. 3. §. 7. de contrar. tut. act. doli & culpæ meminit l. 18. de tut. rat.
diſtr. l. 39. §. 7. l. 57. pr. de adm. tut. doli, latæ, & levis culpæ l. 7. C.
arb. tut. Dixi, regulariter. Quandoque enim de ſola lata culpa te-
netur l. 5 §. 7. l. 7. §. 2. de adm. per. tut. l. 2. C. arb. tut. quandoque et-
iam de leviffima l. 24. ibi, tutiſſima cuſtodia C. de adm. tut.

XXXV.

Leviſſima culpa præſtanda eſt 1. ex realibus contracti-
bus in commodato, quia ſolius commodatarii gratiâ plerunque
conſtituitur §. 2. 1. quib. mod. re. l. 5. §. 2. inf. commod. Atque ita
intelligendi textus diverſimode loquentes. Gajus in commoda-
to exactiſſimam diligentiam exigit l. 18. pr. commod. l. 1. §. 4. de O. &
A. Vlpian. diligentem cuſtodiam requirit l. 5. §. 5. comm. doli & culpæ
tantum meminit l. 8. §. 3. de precar. Pompon. non facile ultra
culpam aliquem in commodato teneri ait in l. 16. de cond. furt.

2. Ex conſenſualibus in Mandato l. 13. 21. C. mand. Dyn. ad c.

contractus §. de R. I. in 6. Gædd. ad l. 223. §. 1. n. 1. de V. S. Bocet. com.
ad l. 23. de Reg. Iur. c. 4. n. 43. Rittershus. *ibid.* c. 5. Tim. Fab. *disput.*
24. *thes.* 18. Bachov. *ad Treutl.* 1. *disput.* 27. *thes.* 7. *lit. C.* Suth. *diff.*
15. *thes.* 70. Perez. *C. h. r. n.* 9. Atque ita etiam olim placuisse vi-
deo celeberrimo Jcto, viro Nobiliss. & Strenuo Dn. PHILIPPO
HENRICO HÆNONIO, Illustrissimi Comitis Nassovii Consiliario
dignissimo, parentis honoratissimo college *in diff.* 5. *ad tit. D. de*
Reg. Iur. cum multis ibi allegatis.

3. Ex quasi-contractibus in negotiorum gestione §. 1. I. de obl.
ex quasi contr. l. 24. *C. de usur.* Recte vertit Theoph. *ἐπιβεβαίωται*
ἡ ὑπερβάλλουσα ἐπιμέλεια. Gothofr. *ad l. 3. §. 9. de neg. gest.* Vult.
1. *discept.* 15. Ant. Matth. *in not. ad d. §. 1.* Tim. Fab. *disput.* 25. *thes.*
1. *lit. C.* Bachov. *ad Treutl.* 1. *disput.* 10. *thes.* 5. D. Suth. *diff.* 15. *aph.* 74.
XXXVI.

Atque hoc modo, quo dictum est, culpa præstanda venit in
directis judiciis. In contrariis, inverso fere modo res sese habet,
ita ut constituenda sit regula *d. l. 5. §. 2. commod.* contraria. Bach.
ad Treutl. 1. *disput.* 27. *thes.* 7. *lit. E. & F.*

XXXVII.

Ut enim ex regula *d. l. 5. commod.* in iudicio directo, levissi-
ma culpa præstanda est, si recipientis tantum gratia contrahatur,
v. gr. commodatarii: Ita ex adverso in iudicio contrario, com-
modator tenetur commodatario tantum doli, & latae culpæ no-
mine *l. 17. §. 3. inf. l. 18. §. 3. l. 22. commod. junctâ l. 32. depos.* Ex
ratione, quod adjuvari nos, non decipi beneficio oporteat *d. l.*
17. canonisata in c. un. x. de commod.

XXXVIII.

Versa vice. Quemadmodum ex regula *d. l. 5.* in directis ac-
tionibus præstanda venit lata culpa, ubi solius dantis causa contra-
ctum fuit, v. gr. in deposito (excipiendum est mandatum, quod
exactis, diligentiam requirit, licet solius mandantis gratia suscipia-
tur, ut supra dist.). Ita ex adverso in contrario iudicio, deponens
tenetur depositario de levissima culpa; quod inde colligere possu-
mus, quia ob damnum ex re deposita ortum, in solidum tenetur,
etiam si ignoraverit v. gr. servum depositum furem esse *l. 61. §. 5. de*
fure. Atque hac in parte idem in mandato obtinet. *d. §. 5.*
Ratio

420.
Ratio hujus juris est, quod depositario vel mandatario officium
damnosum esse non debeat. d. §. 5.

XXXIX.

Quid si utriusque utilitas vertatur in contractu, ut in pignore,
locatione, venditione, quid præstandum veniet in contraria pi-
gnoratitia, vel actionibus emti, conducti? Hac de re quæ Bachovii
fit sententia, videri potest in *not. ad Treutl. 1. disput. 29. thes. 7. lit. c.*
Certè cum res intricata juxta ac incerta esse videatur, ego le-
ctorem aliò remittere malo, quàm temerè quicquam definire.

XL.

Unicum restat, quomodo in contractibus innominatis æssi-
matio culpæ ineunda sit? Et notandum, quod de his singularis
doctrina tradi non possit, sed judicandi sint, secundum naturam
nominatorum, ad quorum similitudinem propius accedunt. *arg. l.*
10. §. 1. commod. l. 1. §. 9. 10. depos. l. 5. §. 4. l. 17. §. 1. & 2. de prescript.
verb. Bartol. ad l. 32. depos. qu. 14.

Ne hæc pagina vacua relinqueretur, prelojam cur-
rente, congerere libuit sequentia

COROLLARIA.

I.

A *Pud scriptores Juris publici queritur, An Princeps
Electo ex Aurea Bulla Carol. IV. cap. 7. vers. Ea tamen con-
ditione, filio suo alium tutorem testamento dare possit, quàm proximum
agnatum? Et quanquam in Negativam frequentius itum sit, Affirma-
tivam tamen veriolem existimo, tum propter regulam juris communis
l. 11. pr. de testam. tut. l. 9. §. 1. de tut. & rat. distr. tum quia vix ra-
tionis est, Serenissimo Principi ademptum credere, quod vilissimo cuiq;
ex plebe rusticana competat.*

II. *Udem querunt, An filii Electorum. finita tutela decimo octavo
etatis anno, non tantum Electores sint, sed & Principatum suorum
administratores? Aff.*

III. *Quæro, An Jure Canonico antichresis prohibita tantum
Clericis? Hoc velle videtur Rittershus. 3. differ. 7. per c. 1. c. 8. X.
de*

de usur. *Quid vēat prohibitionem etiam ad Laicos extendere per c. 2. X. de Usur. c. 7. X. de iurejur. ? vide Bachov. ad Wesenb. de pign. & hypoth. n. 5. ibi, sed iure canonico omne (pactum antichreticum) illicitum. Gudelin. de iure noviss. lib. 3. c. 3.*

IV. *Nemo per adoptionem fratrem sibi facere potest l. 7. C. de hered. inst. quia adoptio naturam imitatur. Αδελφοποιία igitur ista, quae vulgò inter pocula fieri consuevit, vix quicquam habet praesidii in iure.*

V. *In quibusdam rebus publicis consuetudine receptum est, ut rei capitis à supplicio liberentur, si à mulieribus in matrimonium petantur. Cujus rei rationem nullam se asserre posse ait Chassanæus ad consuet. Burgund. nisi forte quis censeat, matrimonio injecto, majorem poenam indictam videri, quam si mors fuisset indicta. Lepido errore, sed contumelioso in matrimonium, & sexum sequiorem. Probabile videtur, illud inductum esse ex c. inter 20. X. de sponsal. & matrim.*

VI. *Nullus homo tam supinus, imò magis stultus invenitur, ut suum nomen ignoret, ait Justinian. in l. ult. C. de hered. instit. Atqui Messala Corvinus, de quo apud Plin. Nat. Hist. lib. 7. c. 24. nomen suum ignoravit ? Nulla pugna. Adde Catell. Cottam in memorabilibus voce, memoria.*

VII. *Eutrop. lib. 1. Hist. Rom. redditurus rationem, quare pro uno rege duo consules creari cœperint, hanc affert, ut frunus malus esse voluisset, alter eum, habens potestatem similem, cœrceret. Atqui Consul in consulem, par in parem, non habuit imperium l. 13 §. 4. ad SC. Treb. l. 3. §. ult. l. 4. de recept. arb. ?*

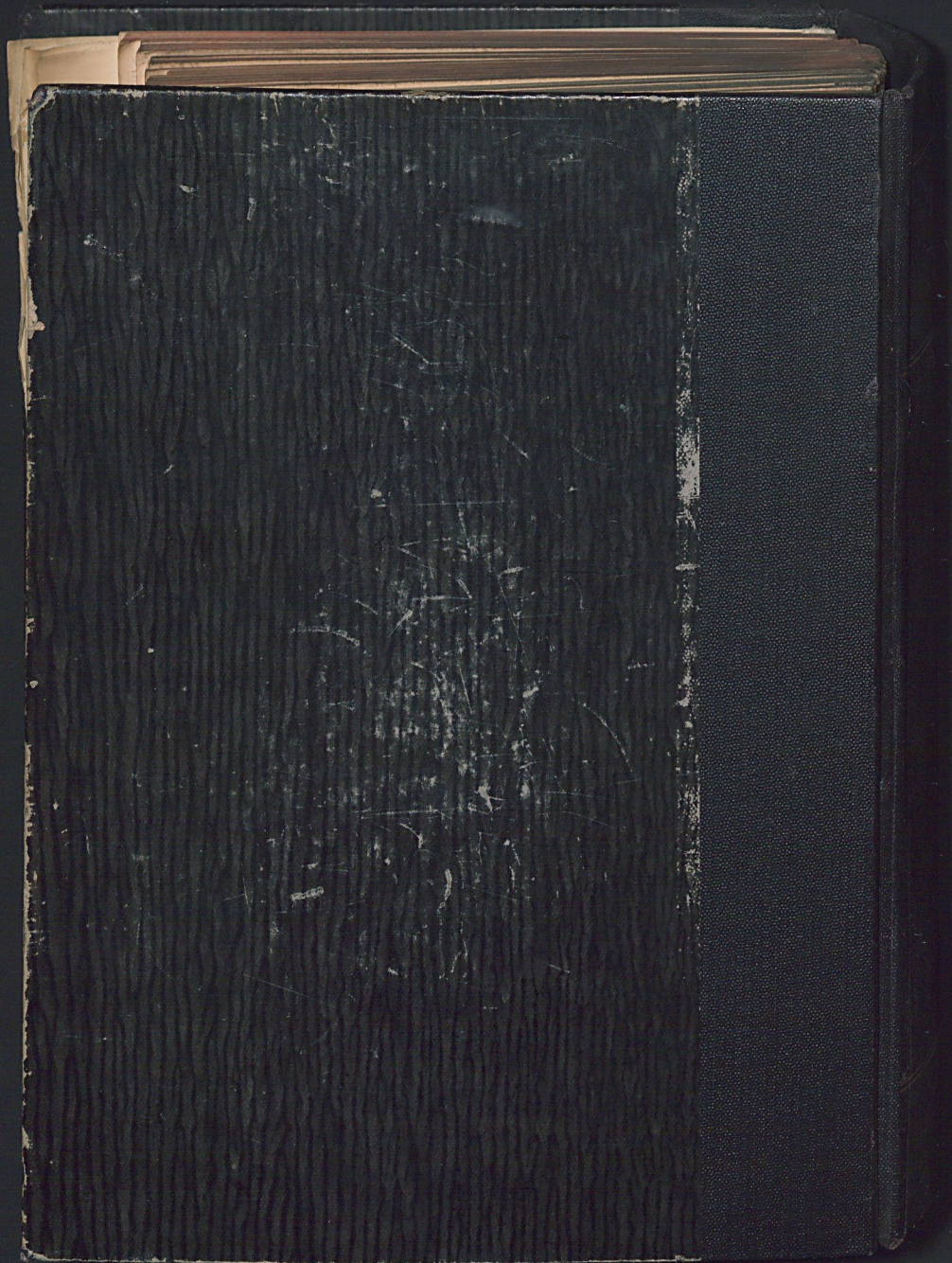
VIII. *Paralipomenon. Vldar. Zastus lib. 1. singul. intell. cap. 2. n. 11. latam culpam distinguit in culpam versutiae vel malitiae & ignavia. Approbant divisionem istam Ioach. Mynsing. ad § 6. Instit. de susp. tut. n. 8. Hieron. Cagnol. ad l. 23. de R. J. n. 6. 7. Vult. 1. jurispr. 7. Gædd. ad l. 213. n. 1. de V. S. Hillig. Donell. Enucl. 16. comm. 7. lit. I. Bachov. ad Treutl. 1. disp. 26. th. 2. A p 975. Improbant Iohan. Coras. 4. miscell. 1. n. 7. Petr. Rebuff. ad l. 223. de V. S. Decian. apud Hilliger. dict. loc. Ant. Contin. Rittersbus. cap. 5. protheor. ad l. 23. de R. J. Quid mihi videatur, interrogatus aperiam.*

DEO GLORIA.

X 2615944

WOM

B.I.G.

Farbkarte #13

JURIDICA ¹⁶ 413
ALIS

vide fol. 55.

ONTRA-
STANDA,

1648, 2.

CTÆ TRINITATIS,

SSIMI ORDINIS
N UNIVERSITA-
NENS I,

RIBVS DOCTO-
VE JURE,

ilandam pro-

DAUMB,
ffovius.

nbris,

POGRAPHEO
S POOR,
XLVIII.

